

pojme, kot so trdota vode ali pa korozija in drugi fizikalno-kemični procesi. Zaradi temeljitejšega znanja bi bilo treba o njih bolj izčrpno spregovoriti. Gavrilović pogosto citira tudi avtorje, ki so prvi uporabili termine ali pa jih presadili na naša tla.

Srbska kraška terminologija bo zaradi uporabnosti lahko postala koristen pripomoček za boljše razumevanje srbske literature o krasu.

Skoda je le, da avtor ni sledil zgledu slovenske terminologije, ki ima besednjak bolj prilagojen potrebam tujcev.

Jurij Kunaver

Iz slovenske geografske književnosti

Borut Belec, Osnove fizične geografije, I. in II. del, druga, predelana izdaja (cikl. skripta), Pedagoška akademija v Mariboru, Maribor 1973; 499 strani in 351 ilustracij.

Belčeva skripta so razmeroma obsežna, vendar je snov sistematsko in pregledno podana, predvsem pa napisana v razumljivem in neprezahtevnem slogu. Ker je snov hkrati tudi bogato ilustrirana, so skripta nedvomno koristen in uporaben pripomoček za študij prirodne geografije na višjih šolah. V celoti gre torej za soliden, a v bistvu vendarle precej tradicionalno in neproblemsko napisan učbenik prirodne geografije. Skripta se namreč vseskozi drže priznanih in že utrjenih poti, kar velja tako za razporeditev celotne snovi, kakor za deleže, ki so odmerjeni posameznim prirodno-geografskim panogam pa tudi za analitično podajanje snovi po posameznih med seboj malo povezanih vejah prirodne geografije. Pri tem je zanimivo, da vključuje avtor med fizično geografijo tudi kartografijo in matematično geografijo, izpušča pa zoogeografijo. Značilno je tudi, da obravnava vodovje v dveh poglavjih (Hidrogeografija, Oceanografija).

Težišče skript je nedvomno na prirodno-geografskem inventarju in stvarnem gradivu sploh (tudi pojmovnem), zbranim po posameznih vejah oziroma poglavjih, manj pa na medsebojni povezanosti in skupnem predmetu prirodne geografije kot celote oziroma na osnovnih prirodno-geografskih zakonitostih, ki to sfero označujejo. Ker pa ni namen, da bi skripta nadomeščala predavanja, kakor razberemo iz uvoda, temveč naj predavanja le dopolnjujejo, je bržkone tam poudarek na ustrezni problematiki in sintezah. Ker pa so skripta po avtorjevih besedah namenjena tudi izrednim študentom, bi bilo nemara vendarle koristno, ko bi avtor v prihodnji, tretji izdaji, dodal — vsaj v obliki zaključnega poglavja — tudi pogloblitve aspekte prirodne geografije kot celote, s čemer bi sicer skrbno sestavljen učbenik pridobil ne le v vsebinskem temveč tudi didaktičnem pogledu.

Darko Radinja

Borut Belec, Vinogradništvo kot dejavnik prostorske preobrazbe v Sloveniji, Časopis za zgodovino in narodopisje, Nova vrsta 9, (XLIV) letnik 1973, prvi zvezek, Založba Obzorja Maribor, 1973, str. 159—198, 6 kart med besedilom.

Po obsežni študiji o transformaciji vinorodne pokrajine, ki je leta 1968 izšla kot samostojna knjiga pod naslovom »Ljutomersko-ormoške gorice« in po številnih podrobnih obravnavah vinorodnih območij Severovzhodne Slovenije, ki jih je Belec priobčil največ v Časopisu za zgodovino in narodopisje, je pred nami njegova nova obsežna študija o vinogradništvu. Od njegovih dosedanjih študij se ta razlikuje po tem, da obravnava vsa tista območja Slovenije, kjer so bili po letu 1896 vinogradi.

Studija je razdeljena na osem poglavij, v katerih avtor predstavi metodologijo raziskave in podaja kratek oris dosedanjih proučevanj vinograd-

ništva na Slovenskem, pregled naravnih in družbenih dejavnikov pomembnih za razvoj vinogradništva na Slovenskem, geografsko regionalizacijo vinogradniških pokrajin, splošne značilnosti razvoja vinogradništva, razporeditev vinogradniških površin in njihovo spreminjanje v obdobjih 1896—1954 in 1954—1969, vinogradniški prelog kot element odmiranja agrarnega prostora, divergence v socialno-geografski strukturi vinogradniških pokrajin ter podoben prikaz spreminjanja vinogradniških površin v zadnjih sedemdesetih letih v posameznih vinogradniških pokrajinah.

Prikaz razvoja vinogradniških površin temelji na podatkih kmetijske statistike iz leta 1896 in podatkih Geodetske uprave SRS za leti 1954 in 1969. Predstavljeni sta obdobji 1896—1954 in 1954—1969, s čemer je želel avtor prikazati razvojne tendence prostorske razporeditve vinogradništva v obdobju obnavljanja vinogradov po trtni uši in v času predvojnih gospodarskih kriz, ter na drugi strani razvoj v povojnem obdobju, ko nastopi hitra deagrari-zacija podeželja in s tem povezano naglo zmanjševanje vinogradniških površin. Leta 1896 je bilo v vinorodnih območjih Slovenije 5,3 % kmetijskih zemljišč pod vinogradi, leta 1954 3,6 % in leta 1969 samo še 2,6 %.

V osnovi je Belec raziskoval spremembe vinogradniških površin po katastrskih občinah, katere je združil v mikro-, submezo-, mezo- in makroregije. Izdelal je regionalizacijo vinogradniških pokrajin, pri čemer se je naslonil na Ilešičevo pokrajinsko-fiziognomsko regionalizacijo Slovenije (Geografski vestnik XXIX, 1958). Posebnih kriterijev za vinogradniško rajonizacijo Slovenije avtor ni uporabil, kar tudi ni bil namen te študije. Avtor je razdelil Slovenijo na štiri vinorodne makroregije in devet mezoregij in je tej delitvi podredil tudi tekstualne, tabelarične in kartografske prikaze o spreminjanju vinogradniških površin.

Glede na naraščanje in spreminjanje vinogradniških površin v obeh obravnavanih obdobjih so katastrske občine razdeljene na 10 tipov. Od skupno 1587 vinogradniških občin jih je v I. tipu, ki pomeni nazadovanje vinogradniških površin v obeh obdobjih, kar 924. Na splošno pa je relativno nazadovanje vinogradniških površin bilo največje v makroregiji predalpskega Posavja, kjer je nazadovanje v zadnjem obdobju znašalo kar 50,5 %. Sledi makroregija subpanonsko-subdinarskega in dinarskega Posavja, potem Primorska makroregija in z relativno najmanjšim nazadovanjem makroregija subpanonskega Pomurja, Podravja in Posavja s 23,5 % nazadovanjem v zadnjem obdobju.

Belčevo delo je pri nas prva študija o razvoju vinogradniških površin v vsej Sloveniji. Poleg osrednjega problema razprave, to je razvoja vinogradniških površin v zadnjih 70 letih, so tudi ostala poglavja zelo tehtna sinteza avtorjevega dosedanjega podrobnega poznavanja geografskih problemov vinogradniških pokrajin.

M. Pak

Matjaž Jeršič and Vladimir Klemenčič: Topical Problems of Open Boundaries, Confini e Regioni, Istituto di Sociologia Internazionale Gorizia, Trieste 1973, str. 125—133.

Razprava je tiskan referat s kongresa o problemih obmejnih območij, ki je bil pod naslovom »Problemi in perspektive obmejnih regij« v Gorici od 24. do 27. 3. 1973.

Meja je pomemben dejavnik regionalnega razvoja Slovenije. V SR Sloveniji meri državna meja kar 641 km in je imela leta 1971 skupaj 96 cestnih mejnih prehodov, od tega 53 z Italijo, 33 z Avstrijo in 10 z Madžarsko. K temu je treba še dodati, da je leta 1971 prečkalo mejne prehode Slovenije 95 % vseh motornih vozil, ki so prestopila državno mejo Jugoslavije.

V razpravi so ob navedbi glavnih značilnosti obmejnega položaja Slovenije in značilnosti osebnega prekomejnega prometa, podrobneje prikazane